

Aan de voorzitter van het
Samenwerkingsverband Noord-Nederland
De heer drs. M.J. van den Berg
Postbus 779
9700 AT Groningen

Groningen, 15 maart 2010
Betreft: advies cohesiebeleid
Kenmerk: 14/10, adviesno. 88

Geachte heer Van den Berg,

In oktober jongstleden ontving de SER Noord-Nederland een adviesaanvraag van het SNN. Het SNN gaf aan actief deel te willen nemen aan het landelijke en Europese debat over het toekomstig Cohesiebeleid (sociaal/economisch/territoriaal) en vraagt de SER Noord-Nederland advies uit te brengen over 2 vragen:

1. Waar liggen in het bijzonder in een Europees perspectief kansen en mogelijkheden voor Noord Nederland om een bijdrage te leveren aan thema's van Europa (zoals Lissabon-agenda, klimaat, energie, demografische ontwikkeling)?
2. Hoe zou in Noord-Nederland inhoud kunnen worden gegeven met diverse partners in de regio (eventueel inclusief naburige Duitse regio's) aan het begrip Multi Level Governance als een effectief instrument voor de uitvoering van beleid?

De SER Noord-Nederland heeft in het kader van deze twee vragen een bijeenkomst georganiseerd met alle betrokken partijen in het noorden, evenals in de Duitse regio, en hiertoe twee deskundigen uitgenodigd die beiden lid zijn geweest van de Barca-commissie: de heren prof. dr. Philip McCann en prof. dr. André Rodriguez-Pose. Op 29 januari jl. heeft een druk bezochte voordracht van Philip McCann met aansluitend een brede discussie plaatsgevonden. Daarnaast heeft de raad op 5 maart jl. in haar vergadering over dit advies gesproken. De raad neemt voor haar advies over het cohesiebeleid haar strategisch advies KoersVAST (mei 2009) als uitgangspunt.

Perceptie

De leden van de raad stellen zich op het standpunt dat vanuit de kracht van de noordelijke regio moet blijven worden gewerkt. Immers deze kracht is er, zoals blijkt uit de voortvarende economische ontwikkeling van de afgelopen jaren, meer dan in andere delen van Nederland. Het noorden is behoorlijk sterk gebleken. Dit dient als uitgangspunt in de formulering van de kansen en mogelijkheden voor de regio in Europees perspectief. Belangrijk is dat de wijze waarop de regio wordt gepercipieerd, verandert. Niet alleen ten opzichte van zichzelf, maar ook in de relatie van de Randstad tot het noorden. Immers "Perception is reality".

In het veranderen van deze perceptie heeft de regio zelf de belangrijkste rol. De regio zelf moet zorgen dat zij relevant is en ook als zodanig wordt gezien en ervaren. Dat duidelijk wordt in de Randstad en ook in Europa dat wij hier bijzondere dingen doen, die er toe doen. Pas dan zal dit ook in de perceptie van anderen worden opgenomen.

Haaks op het denken in delen van Nederland dat het noorden perifeer is, staat het gegeven dat de noordelijke provincies en Nederland als geheel centraal liggen in Europa. Dit feit moet de basis worden van ons denken. De Randstad moet de waarde van Noord-Nederland (en andere regio's) en de centrale ligging van het gehele land zien en zij dient dit te gebruiken in haar strategie. Daarmee kan de kracht van de noordelijke regio (de speerpunten) maar ook de uitstekende kwaliteit van het leefklimaat nationaal worden ingezet.

Dit betekent dat de drie provincies zich blijven profileren als een uitmuntende netwerkregio waar initiatieven met gemak worden samengebracht en dat deze regio zich onderscheidt in kennis en innovatie op specifieke gebieden. De raad adviseert om deze 'pieken' in de regio als uitgangspunt te nemen voor profilering in Europa: de productie en distributie van Energie, Healthy Ageing en Agribusiness.

Eigen koers vasthouden en doorzetten op sterke punten

Blijf vasthoudend in het uitzetten van de eigen koers. Hierbij zijn de inhoud en strategie leidend, niet de middelen. Zet door op de sterke punten uit het SER Noord-Nederland advies KoersVAST. Zoek de uitdaging in onderscheidend vermogen.

Hierbij wordt (natuurlijk) gedoeld op Energie, Water, Healthy Ageing en Agribusiness. Sensor-technologische ontwikkeling is belangrijk voor innovatie op al deze gebieden. Grote kansen liggen er in Energie en dan met name in energietransitie, energiebesparing en specialisatie als Europees verdelstation. Maar ook bij Healthy Ageing in relatie tot bijvoorbeeld gezonde voeding (agri-nutri of foodcluster) of toegepast onderzoek en medicijn- of medicatie-ontwikkeling. De link naar toerisme en zorg bij Healthy Ageing hoort hier absoluut bij.

Voor al deze speerpunten moet worden beoordeeld op welke wijze zij een bijdrage leveren aan de Lissabon-doelstelling van concurrerende en dynamische kenniseconomie en aan een economische groei die bijdraagt aan duurzaamheid. Gekeken zal moeten worden welke (delen van) pieken de Lissabon-doelstelling het meest bevorderen. Deze zullen de voorhoede zijn voor brede ontwikkeling van de noordelijke economie.

Hier mag niet voorbij worden gegaan aan de logistieke functie van de regio. Nederland maar ook Europa moet er alles aan gelegen zijn om de kwaliteit van onze achterland-verbindingen op topniveau te krijgen. Op grensoverschrijdend gebied zijn de transportassen niet op orde en ook de aansluiting op de hoofdtransportassen in Europa kan beter. Hier komen de snelle treinverbinding met Bremen en Hamburg en het opnemen van Airport Groningen in een Europees netwerk in beeld.

Speerpunten zijn mooie uithangborden, maar denk ook aan het in de breedte bevorderen van innovatie, scholing en het verbeteren van de harde infrastructuur (bijvoorbeeld ZZL).

En naast gespecialiseerde aandacht voor kansen moet ook een stevige Small Business Act (MKB aanpak) in de lucht worden gehouden: slimme en laagdrempelige maatregelen om de 'back bone' van ondernemend Europa te faciliteren om op die wijze de huidige speerpunten een bijdrage te laten leveren aan het versterken van Noord-Nederland, Nederland en Europa.

Samenwerking over de grens

Daarenboven is het belangrijk dat de samenwerking over de grens, te beginnen met Duitsland, verder wordt uitgebouwd om (regionale en nationale) export te bevorderen en kennisuitwisseling te stimuleren. Een aantal sprekende voorbeelden van grensoverschrijdende praktijken bestaat al, bijvoorbeeld de samenwerking met Noord-Duitse partnerorganisaties van de Rijksuniversiteit Groningen, de Hanzehogeschool Groningen en de Gemeente Groningen.

Governance

Bedenk in governance geen nieuwe structuren, maar ga beter samenwerken en netwerken in de regio.

In een Europa van concurrerende (stedelijke) regio's zijn slimme, slagvaardige en slanke overheden van groot belang. Om effectief te kunnen reageren op veranderingen en ontwikkelingen in Europa (en de wereld) is het belangrijk dat de schaalgrootte van een regio groter wordt om van invloed te kunnen zijn; immers de markt waarop wordt geacteerd is groter geworden. Dat betekent voor Noord Nederland dat de regio zichzelf steeds meer moet zien als - en meer moet acteren - als één regio.

Overheden, kennisinstellingen, bedrijfsleven en maatschappelijke instellingen moeten op dit regionaal niveau de handen ineen slaan en de samenwerking plaatsen in een breder concept. Op diverse niveaus en met diverse (innovatieve) invalshoeken dient er te worden gewerkt aan dezelfde doelen. Dat kan betekenen dat nagedacht moet worden over bijvoorbeeld de schaalgrootte van gemeenten in relatie tot de nu al bovenregionaal georganiseerde regio's van onder andere Staatsbosbeheer, UWV-werkbedrijf en Onderwijsinstellingen; het anders organiseren van de ruimtelijke inrichting (zie advies SER Noord-Nederland over Ruimtelijke Ordening dat in mei wordt verwacht); het waterschapsbeheer in Noord Nederland maar ook het economisch beleid en het arbeidsmarktbeleid. Al deze inhoudelijke onderwerpen gaan over gemeente- en provinciegrenzen heen.

Wij gaan er van uit dat de raad betrokken blijft in de verdere discussie rondom dit thema.

Met vriendelijke groet,
namens de SER Noord-Nederland

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'G.J.E.M. Sanders', with a horizontal line underneath.

Prof. dr. G.J.E.M. Sanders,
voorzitter